

**ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE**

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét
ellátó helyettesének

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-842/2018. számú ügyben

Előadó: dr. Horváth Luca Kornélia

Érintett szervek:

Budapest Főváros Önkormányzata

Budapest XX. Kerület Pesterzsébet Önkormányzatának Polgármesteri
Hivatala

Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt.

2018.

**Az alapvető jogok biztosának
és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének
Közös jelentése
az AJB- 842/2018. számú ügyben**

Előadó: dr. Horváth Luca Kornélia

Az eljárás megindulása

A Budapest XX. kerület, Balassa utcában lakó család azzal a panasszal fordult az alapvető jogok biztosához, hogy az utcájuk végén, üveghulladékok gyűjtésére fenntartott szelektív sziget környezetében rendszeresen nagyobb mennyiségű kommunális és adott esetben veszélyes hulladékot is elhelyeznek, amely hetekig áll az érintett területen. Lakókörnyezetük rendezetlen, az utca piszkos, bűzös, az udvarban nem tudnak levegőt venni. A panaszos több ízben fordult az önkormányzathoz, a közterület-felügyelethez, illetve a közszolgáltatóhoz, megoldás azonban nem született.

Tekintettel arra, hogy felmerült az egészséges környezethez, valamint a testi és lelki egészséghez való jog sérelmének gyanúja, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján a biztos vizsgálatot indított. Ennek során tájékoztatást kértünk Budapest XX. Kerület Önkormányzata Polgármesteri Hivatalának jegyzőjétől (a továbbiakban: pesterzsébeti jegyző) és a Fővárosi Közterület-fenntartó Nonprofit Zrt-től (a továbbiakban: FKF Zrt.).

Érintett alapvető jogok

- *Egészséges környezethez való jog:* „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez. Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.” (Alaptörvény XXI. cikk (1) és (2) bekezdések)
- *Testi és lelki egészséghez való jog:* „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.” (Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdés)

Alkalmazott jogszabályok

- a hulladékokról és egyes irányelvek hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. november 19-i 98/2008/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HKI)
- a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény (Ht.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Möt.)
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Ktv.)
- a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről szóló 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet (Korm. rendelet)
- a települési szilárd és folyékony hulladékkal kapcsolatos közegészségügyi követelményekről rendelkező 16/2002. (IV. 10.) EüM. rendelet (EüMr.)
- Budapest Főváros Közgyűlésének 26/2013. (IV. 18.) önkormányzati rendelete a Budapest főváros területén végzett hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról (Ör.)

Megállapított tényállás

A pesterzsébeti jegyző megkeresésünkre adott válaszában kiemelte, hogy kerületükben igen jelentős problémát okoz a közterületen illegálisan elhelyezett hulladék, melynek megakadályozása, felszámolása, és a közterületek tisztán tartása érdekében az elmúlt időszakban számos intézkedést tettek. Kétség kívül nagy előrelépést jelentett az elkülönített, műanyag, fém és papír hulladéokra kiterjedő házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, a tárgy szerinti, a Balassa és a Nyáry Pál utca sarkán található szelektív gyűjtőpont azonban a fehér és a színes üveg tekintetében megmaradt. A jegyző, megerősítve a panaszt arról tájékoztatott, hogy a sziget közvetlen környezetében valóban gyakori az illegális hulladék elhelyezése, ezért korábban megvizsgálták az áthelyezés lehetőségét. A vizsgálat során azonban az önkormányzat arra a megállapításra jutott, hogy a környéken a jelenlegi helyszín a legalkalmasabb, mivel a sziget szomszédságában lakóépület nincs, az egy üres telekingatlan sarkán található, vele szemközt pedig egy TŰZÉP telep működik. A kerületi, összesen 26 hulladékgyűjtő sziget közül 4 helyezkedik viszonylag közel a kérdéses területhez, de azok távolsága is legkevesebb 1 km. A hulladékgyűjtési pont egy esetleges áthelyezéssel tehát csak közelebb kerülne a kertés házas övezet lakóingatlanaihoz és nagyobb probléma keletkezne.

Az FKF Zrt. tulajdonában álló szigetek ürítését, valamint 1 méteres környezetének takarítását maga a cég heti rendszerességgel végzi. Tekintettel azonban arra, hogy számos esetben az illegálisan elhelyezett hulladék az 1 méteres körzeten túl is fellelhető, az önkormányzat szociális foglalkoztatója – szintén heti rendszerességgel – intézkedik a szelektív sziget rendbetétele felől és a hulladék elszállításáról. A 2017. évben a szociális foglalkoztató körülbelül 122 m³ illegálisan elhelyezett hulladékot szállított el a nevezett területről. A tapasztalatok mindennek ellenére azt mutatják, hogy az elszállítását követően pár órán belül ismét megjelenik a hulladék. A jegyző tájékoztatása szerint az önkormányzat igyekszik elejét venni a problémának, megoldást jelenthet a szabálysértések elkövetőinek tettenérése és a szankcionálása.

A közterület-felügyelők kiemelt ellenőrzéseket folytatnak az érintett területen, folyamatos megfigyeléssel és ad hoc napi többszöri visszaellenőrzéssel igyekeznek megakadályozni a szabálysértéseket, illetve tetten érni azok elkövetőit a nap 24 órájában. A feladatok hatékony végrehajtása, illetve a közterület-felügyelők intézkedéseinek elősegítése érdekében az önkormányzat képviselő-testülete a 245/2016. (XI. 10.) Ök. sz. határozatában mobil térfigyelő kamerarendszer beszerzéséről döntött. A rendszer 2017. év tavaszán négy kamerával kezdte meg működését, mely 2018 januárjában további nyolccal bővült. A megfigyelendő helyszíneket az önkormányzat *kiemelten fontos* és *fontos* közterületek közé sorolta. A tárgy szerinti Balassa utcai szelektív gyűjtősziget és környéke a kiemelten fontos közterületek közé tartozik és ide helyezték fel először a kamerákat. A rendszer működésével nagymértékben javultak a közterület-felügyelők tettenérési esélyei, valamint az elkövetett szabálysértések bizonyíthatósága. A statisztika tükrében ez azt jelenti, hogy a Rendvédelmi Osztály 2017-ben összesen 28 alkalommal tett feljelentést köztisztasági szabálysértés elkövetése miatt.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kamerarendszer üzembe helyezése óta, a szigorú és hathatós fellépésnek köszönhetően jelentősen csökkent a helyszínre illegálisan kihelyezett hulladék mennyisége, javultak a környéken tapasztalható állapotok, azonban a probléma továbbra is fennáll, mely főképp annak köszönhető, hogy vannak olyan elkövetők, akiket a számos intézkedés és a szabálysértési hatóság által kiszabott magas összegű pénzbírság sem tántorít el a hulladék illegális elhelyezésétől.

Az FKF Zrt. az ügyvel kapcsolatos megkeresésünkre kifejtette, hogy a kimondottan csak üveg gyűjtésére szolgáló szelektív szigetet a területileg illetékes hulladékgyűjtő járatuk személyzete hetente háromszor – jelzés nélkül is – rendszeresen takarítja: hétfő, csütörtök és pénteki napokon.

A sziget gyűjtési napja a csütörtök, amely heti bontásban változik, azaz egyik héten a színes, a másik héten a fehér üveget gyűjtik össze. Az FKF Zrt. ügyvezetője a panaszok hosszú távú megoldását a megelőzésben, a szabálysértési hatósági jogkör következetes gyakorlásában látja,

hiszen az utólagos szállítás, takarítás befejeztével rövid időn belül újabb hulladékot helyezhetnek el.

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint közigazgatási szerv, helyi önkormányzat, nemzetiségi önkormányzat, kötelező tagság alapján működő köztestület, a Magyar Honvédség, rendvédelmi szerv, közigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv e jogkörében, nyomozó hatóság vagy az ügyészség nyomozást végző szerve, közjegyző, törvényszéki végrehajtó, önálló bírósági végrehajtó vagy közszolgáltatást végző szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 28. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosa az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket és az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

II. Az érintett alkotmányos jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az állampolgári jogok országgyűlési biztosa következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott egyes alapjogi teszteket.

Követve a fenti gyakorlatot, amíg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontot nem fogalmaz meg, eljárásunk során irányadónak tekintjük a testület eddigi megállapításait. Az Alkotmánybíróság is – a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában – arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt is kiemelte, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében, a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy „az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket.”

Az Alaptörvény XXI. cikkében deklarált *egészséges környezethez való jog* értelmezését az Alkotmánybíróság az Alaptörvény alapján is elvégezte, és megállapította, hogy „az Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők¹.”

¹ 3068/2013. (III. 14.) AB határozat

Az Alkotmánybíróság 28/1994. (V. 20.) határozatában, valamint az arra épülő későbbi határozataiban² részletesen elemezve az egészséges környezethez való jogot megállapította, hogy az elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia. Az állam kötelességeinek magukban kell foglalniuk az élet természeti alapjainak védelmét és ki kell terjedniük a véges javakkal való gazdálkodás intézményeinek kiépítésére³. Az intézményvédelmi garanciák összehangolt megteremtésében a központi kormányzatot, valamint az önkormányzatokat egyaránt felelősség terheli.

Az Alkotmánybíróság nyomatékosan megállapította, hogy az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje. Ez az állami fellépés olyan korlátját jelenti, amely megakadályozza, hogy a már elért objektív védelmi szint, illetve hatékonyság csökkenjen, az addig elért környezetállapot romoljon. Következésképpen nem engedhető meg, hogy a környezetvédelemhez való jog érvényesülése társadalmi, gazdasági folyamatok, körülmények függvényében mennyiségileg vagy minőségileg változzon. Az Alkotmánybíróság 16/2015. (VI. 5.) határozatában ezzel összefüggésben azt is megállapította, hogy a korábbi alkotmánybírósági határozatok „megszilárdították és pontosították az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog tartalmát, az addig elért védelmi szintjét, ugyanakkor hangsúlyozták a gazdaság fejlesztése és a környezeti érdek közötti egyensúly (összhang) fontosságát is.”

Tekintettel arra, hogy az egészséges környezethez való jog megvalósítását szolgáló hatósági rendszer kialakítása és működtetése állami feladat, a kötelezettségek címzettjei nemcsak a jogalkotó szervek, hanem azokon keresztül maga a jogalkalmazó is. Amennyiben a hatóságok elmulasztják a környezetvédelmi előírások következetes és megfelelő érvényesítését, azok kiüresedését okozzák és egyidejűleg az egészséges környezethez való jog sérelmét idézik elő.

Ahogy az a fentiekből következik, az Alkotmánybíróság határozataiban az egészséges környezethez való jogot elsősorban intézményvédelmi kötelezettségként értelmezte. Ezzel ugyanakkor csak a közvetlen alapjogi védelem alanyi oldalát zárta ki és nem azt, hogy az egészséges környezethez való jognak lennének alanyi jogon érvényesíthető elemei is. Rámutatott a testület arra is, hogy a jogalkotás garanciális szerepe nem egyszerűen csupán fontosabb a környezetvédelemben, mint az olyan alkotmányos jogoknál, ahol a bíróság (Alkotmánybíróság) közvetlen alapjogvédelmet adhat vagy alanyi jogi igényeket ismerhet el, hanem – a dogmatikai lehetőségek határai közt – mindazokat a garanciákat is nyújtania kell, amelyeket az Alkotmány egyébként az alanyi jogok tekintetében biztosít⁴. *Hangsúlyozzuk tehát, hogy az egyéni jogvédelem biztosítása érdekében az egészséges környezethez való jog alanyi jogon érvényesíthető elemei között szerepelnek az ügyféli jogok, az eljárási garanciák kikényszeríthetősége, s így pl. az Alaptörvény által önálló alapjogként is deklarált tisztességes eljáráshoz vagy a jogorvoslatához való jog is.*

Az Alkotmány deklarálja, hogy mindenkinek joga van a *testi és lelki egészséghez*. E jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a *környezet védelmének biztosításával* segíti elő.

² Az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való jogról szóló korábbi alkotmánybírósági határozatokat a 16/2015. (VI. 5.) határozatában tekintette át.

³ 996/G/1990. AB

⁴ ABH 1994, 139-140.

Ez a rendelkezés önmagában alanyi jogként értelmezhetetlen, azonban az Alaptörvényből eredően olyan állami kötelezettségként fogalmazódik meg, amelynek teljesítéséhez a törvényhozónak a testi és lelki egészség bizonyos területein alanyi jogokat kell meghatároznia.

III. Az ügy érdeme tekintetében

1. Magyarország környezetpolitikai céljainak és intézkedéseinek legfőbb irányait a Ktv. által megállapított tartalmi keretben 1997 óta a Nemzeti Környezetvédelmi Programok (a továbbiakban: NKP) alkotják. A minden hazai stratégiai tervdokumentum, így pl. az Országos Hulladékgazdálkodási Terv alapját képező, jelenleg hatályos NKP-t az Országgyűlés 27/2015. (VI. 17.) OGY határozata tartalmazza.

Eszerint „az állampolgárok környezeti ismereteiről, készségeiről és hajlandóságáról készült felmérések azt mutatják, hogy értékrendjükben fontos szerepet tölt be a környezet, de az egyéni cselekvésekben még mindig csak ritkán jelenik meg a környezettudatos gondolkodásmód, a fenntarthatóságra való törekvés. A társadalom értékrendjében az anyagi jólét megszerzése aránytalanul nagy szerepet kap, míg a környezet minőségének, szolgáltatásainak értékelése nem megfelelő súlyú”. Az NKP SWOT analízisében gyengeségként említi, hogy az egyes háztartásokban nem elég gyakori a környezettudatos gondolkodásmód és továbbra is jelentős a hulladéklerakás aránya. Amint az a 2012-ben kiadott, „A válság vesztesei - a paragrafusok fogságában” című ombudsmani projektfüzetben is szerepelt, a háztartási hulladékot a lakosság nagyobb része – térségtől és anyagi helyzetétől függően – nem tekinti újrahasznosítható anyagnak, azt szemétként értékeli, amitől olcsón szeretne megszabadulni.

Az NKP kiemeli, hogy megfelelő figyelmet kell fordítani a társadalmi-gazdasági fejlődés és a környezetterhelés szétválására, azaz, hogy a lakosság növekvő jóléte csökkenő környezetterhelés mellett legyen biztosítható. Horizontális célként szerepel a programban a társadalom környezettudatosságának erősítése.

A Ht. azon túl, hogy az Európai Unió hulladékokról szóló keretirányelvének való megfelelést szolgálja, kiemelt céljai megvalósításával lehetőséget ad a hulladékképződés fokozott csökkentésére és a hasznosítás arányának növelésére. Az erőforrásfelhasználás negatív környezeti hatásainak csökkentése, a szennyező fizet elv következetes érvényesítése, az életciklus-szemlélet hulladékgazdálkodási politikába történő bevezetése, egy hatékonyabb szankciórendszer alkalmazása és a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás rendezése mind arra irányulnak, hogy a hulladék fogalmával kapcsolatban kialakult elképzelések megváltozzanak és a hulladék a köztudatban, mint *erőforrás* jelenjen meg. A hulladékból minél több haszonanyagot kell kinyerni, csökkentve ezáltal a lerakással és ártalmatlanítással keletkező környezeti terhelést. A hulladékban rejlő érték felhasználása pedig olyan közérdek, amelyet a hulladék keletkezésétől kezdve érvényesíteni kell.

Az NKP a keletkezett települési szilárd hulladék mennyisége tekintetében utal arra, hogy az elmúlt években csökkenés figyelhető meg, – ami részben a gazdasági válság következményeképpen fellépő megváltozott fogyasztási szokásoknak köszönhető – ugyanakkor a hulladék mennyiségének nagyságrendje az uniós tagállamokhoz képest Magyarországon még mindig magas. A hasznosítás alacsony szintű, a keletkezett hulladék kezelése pedig nem felel meg a kor színvonalának, az elvárásoknak. Mindezek megoldására szolgál a Ht. által képviselt központi irány, mely szerint a hulladékgazdálkodási tevékenységek gyakorlása során meghatározott elsőbbségi sorrendet kell biztosítani. Az alapvető cél a megelőzés⁵, és amennyiben ez bizonyos

⁵ Ht. 2. § (1) bekezdés 40. pont: *megelőzés*: az anyag vagy termék hulladékká válását megelőzően hozott olyan intézkedés, amely csökkenti

a) a hulladék mennyiségét, többek között a termékek újrahasználata vagy a termékek élettartamának meghosszabbítása révén,

b) a képződött hulladék környezetre és emberi egészségre gyakorolt káros hatásait, vagy

c) az anyagok és a termékek veszélyesanyag-tartalmát.

körülmények között nem lehetséges, akkor a hulladék újrahasználását, majd az újrafeldolgozást kell alkalmazni, és csak végső esetben lehet a hulladékot elégetni vagy lerakni.

A települési szilárd hulladék kezelését is áthatja ez a szemlélet, a HKI és ezáltal a Ht. is a hulladékok elkülönített gyűjtési és kezelési rendszerére épül⁶. A Ht. 39. § (1) bekezdése szerint az ingatlanhasználó köteles a keletkezett hulladékot elkülönítetten gyűjteni, s azt eszerint kell átadnia a közszolgáltatónak⁷. A közszolgáltató számára pedig követelményként állítja a törvény, hogy a feladatkörébe tartozó hulladékgazdálkodási tevékenységeket a hulladékhierarchiára figyelemmel oly módon kell megválasztania, hogy az megfeleljen a törvényben, illetve a hulladékgazdálkodási tervekben foglalt megelőzési, hasznosítási és ártalmatlanítási célkitűzéseknek. A Ht. 43. § (3) bekezdése alapján az elkülönített hulladékgyűjtési rendszert a közszolgáltató úgy alakítja ki, hogy biztosított legyen legalább a települési papír-, üveg-, műanyag, fém- és zöldhulladék elkülönített gyűjtése; a házhoz menő gyűjtés minél több fajtájú és jellegű települési hulladék esetében; a lomhulladék átvételének, összegyűjtésének és elszállításának megszervezése. A Korm. rendelet 9. § (4) bekezdése szerint a közszolgáltató - bizonyos kivétellel - az ingatlanhasználótól legalább a műanyag-, fém-, papír- és vegyes hulladékot házhoz menő gyűjtési rendszerben szállítja el. Ennek megfelelően *a települési hulladék hulladékgyűjtő szigeten történő elhelyezésére csak kiegészítő megoldásként, elsősorban olyan sűrűn lakott településrészekben kerülhet sor, ahol az elkülönítetten gyűjtött háztartási hulladék házhoz menő gyűjtése és elszállítása nem biztosítható.*

2. A hulladékkezelési közszolgáltatás rendszerének fenntartása a Ht. alapján állami és önkormányzati feladat is egyben. A főváros lakosainál keletkező hulladékokkal való gazdálkodás a Möt. 23. § (4) bekezdés 11. pontja értelmében kötelező önkormányzati feladat, annak ellátása a fővárosi önkormányzat feladata. A Ht. szerint a települési, Budapesten a fővárosi önkormányzat gondoskodik többek között az elkülönített hulladékgyűjtési rendszer helyi feltételeinek megszervezéséről, a közszolgáltató pedig a közszolgáltatási területen az önkormányzati hulladékgazdálkodási közfeladat folyamatos ellátását biztosítja. Amint az a fentiekből is kirajzolódik, a hulladékgazdálkodás rendszerében, az alapvető célkitűzések elérése érdekében annak három szereplője⁸, vagyis az önkormányzat, a közszolgáltató, és az ingatlantulajdonos kölcsönösen függenek egymástól, az egyikük által tanúsított magatartás kihat a másik szereplő helyzetére, ezért mindhárom résztvevő oldaláról szoros együttműködésre van szükség⁹. Budapesten a kerületi önkormányzatok adott esetben mint ingatlantulajdonosok jelennek meg, s őket is terhelik a Ht-ben az ingatlantulajdonosok számára előírt kötelezettségek.

A törvényi felhatalmazó rendelkezés alapján alkotta meg a fővárosi önkormányzat közgyűlése az Ört, mely a főváros teljes területére bevezette a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtési rendszert. A 31. § rögzíti, hogy az ingatlanhasználó a települési hulladék részét képező papír, műanyag és fém hulladékokat a házhoz menő szelektív gyűjtéssel érintett – e rendelet 1. mellékletében meghatározott – területeken rendelkezésre bocsátott hulladékgyűjtő edényekbe az alábbiak szerint külön gyűjti úgy, hogy:

- a) a papírhulladékot a kék színű, vagy kék fedéllel ellátott gyűjtőedénybe;
- b) a műanyag valamint a fém hulladékot együttesen a sárga színű, vagy sárga fedéllel ellátott gyűjtőedénybe helyezi.

⁶ HKI 11. cikk (1) bekezdés: A tagállamok intézkedéseket hoznak a magas színvonalú újrafeldolgozás támogatására, és e célból, ahol ez technikailag, környezetvédelmileg és gazdaságilag megoldható és az érintett újrahazsnosítási ágazatok szükséges minőségi előírásainak megfelel, elkülönített gyűjtést hoznak létre. Tekintettel a HKI előírására, 2020-ig a háztartási, valamint a háztartáshoz hasonló hulladékokból származó papír-, fém-, műanyag-, és üveghulladék esetében az újrahazsnálatra való előkészítést és az újrafeldolgozást tömegében átlagosan minimum 50%-ra kell növelni. A háztartásokban keletkező papír-, fém-, műanyag-, és üveghulladékot pedig 2015-től elkülönítetten kell gyűjteni.

⁷ A kötelezettségek főbb részletszabályait a Korm. rendelet 4. és 5. §-ai tartalmazzák az ingatlanhasználó és a közszolgáltató vonatkozásában

⁸ A fenti három szereplő kiegészül az állami Koordináló szervvel, melynek feladatait a Ht. 32/A. §-a határozza meg.

⁹ A/B 5814/2012

Az elkülönítetten gyűjtött papír, műanyag és fém hulladékokat tartalmazó gyűjtőedények ürítésének minimális gyakorisága az országos településrendezési és építési követelményekről szóló kormányrendelet szerinti nagyvárosias és kisvárosias lakóterületen heti egy alkalom, egyéb (kertvárosi és falusias) lakóterületen havi egy alkalom. A Közszolgáltató az ürítések gyakoriságát igény szerint növelheti.

Amennyiben az ingatlanhasználó nem a megfelelő edényben helyezi el az adott frakciójú hulladékot, a közszolgáltató – a hulladékgyűjtés szabályai megsértésének dokumentálásán túl – első alkalommal a jövőbeni helyes jogkövető magatartásra szólítja fel. Újabb jogsértés esetén pedig kezdeményezi a hulladékgazdálkodási bírság kiszabását, a fővárosi önkormányzat által közvetlenül igazgatott területeken a főjegyzőnél, egyéb esetben pedig az illetékes kerületi jegyzőnél.

Azokon a területeken, ahol a közszolgáltató a kerti biohulladékot is házhoz menő gyűjtés keretében szállítja el, az ingatlanhasználók kötelesek azt elkülönítetten gyűjteni és az Ör. rendelkezéseinek megfelelően átadni.

3. Tekintettel arra, hogy 2015-től a főváros egész területére kiterjed és működik a házhoz menő szelektív gyűjtési rendszer, a hulladékgyűjtő szigetek korábbi üzemelési körülményei megváltoztak, s azok közül jónéhány – az akkori felülvizsgálat eredményeképp – a továbbiakban csak színes és fehér üveg gyűjtésére szolgál.

A 12. § c) pontja alapján a hulladékgyűjtő szigetek konkrét helyének kijelölése a fővárosi önkormányzat hatáskörébe tartozik. Eszerint a fővárosi önkormányzat a települési igények kielégítésére alkalmas hulladék gyűjtésére, szállítására, valamint kezelésére szolgáló helyeket és létesítményeket jelöli ki.

Az Ör. 13. pontja tartalmazza a hulladékgyűjtő szigetekre és udvarokra vonatkozó rendelkezéseket. A 33. § (4) bekezdés szerint az elkülönítetten gyűjtött hulladék elhelyezésére szolgáló szabványos gyűjtőedények elhelyezéséről, az edények ürítéséről, karbantartásáról, a gyűjtőedények, gyűjtőszigetek és környékük tisztántartásáról, fertőtlenítéséről a közszolgáltató gondoskodik.

A közszolgáltatónak emellett figyelembe kell vennie az EüMr. 3. § (2) és 4. § (3) bekezdéseit is, amelyek szerint a gépi és egyéb eszközök tárolóterületének rágcsgáló- és rovarmentesítését szükség szerint, de legalább évente el kell végezni. A tisztítást és fertőtlenítést legalább kéthavonta, illetőleg szükség szerint nagyobb gyakorisággal el kell végezni. Fertőtlenítésre csak a külön jogszabályban meghatározott és engedélyezett szerek használhatók. A hulladékgyűjtés során történő szennyezés esetén az ingatlan tulajdonosa, a begyűjtés, szállítás során a közterületen okozott szennyezés esetén a szolgáltató köteles a szennyezett terület megtisztítani és fertőtleníteni.

A 167 budapesti, valamennyi frakciójú hulladék elhelyezésére szolgáló gyűjtősziget mellett 121 olyan terület lelhető fel, ahol csak üveggyűjtő konténerek vannak. Ezek közül 11 található a XX. kerületben.

Az előzőekhez hozzá kell tenni, hogy 2018. január 1-jével hatályba lépett a Ht. azon új rendelkezése, mely szerint „a legalább 300 m² alapterületű üzlettel rendelkező forgalmazó a forgalmazás helyén köteles az általa forgalmazott termékcsoporthoz tartozó termékcsomagolásból származó szennyeződésmentes, nem veszélyes, elkülönítetten gyűjtött csomagolási üveghulladék hulladékbirtokostól történő átvételére, elkülönített gyűjtésére”.

Hangsúlyozandó tehát, hogy a nagyobb üzletek forgalmazói, mint a Ht. szerint a terméket viszonteladónak, illetve fogyasztónak átadó, értékesítő 300 m²-nél nagyobb üzletet működtető gazdálkodó szervezetek¹⁰ kötelesek az általuk üvegben forgalmazott termék csomagolását visszavenni, függetlenül attól, hogy az a termék betétdíjas-e. Megoldódni látszik tehát az üveghulladékok kérdése is, amely újfent indokoltá teszi valamennyi szelektív hulladékgyűjtő sziget fenntartása szükségességének vizsgálatát. Az egészséges környezethez való jog

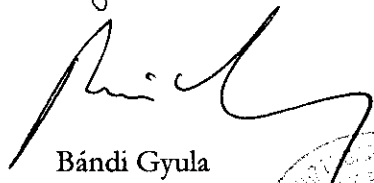
¹⁰ Ht. 2. § 14. pont

érvényesítése érdekében, a panasszal érintett, a Balassa utca és a Nyáry Pál utca sarkán található sziget esetében is indokolt lehet megvizsgálni, hogy azt a jövőben – figyelemmel pesterzsébeti jegyző tájékoztatására, így arra, hogy a szigeten, illetve környezetében igen gyakori az illegális hulladéklerakás és a közterület-felügyelők kiemelt ellenőrzései és az elhelyezett kamera ellenére mintegy szélmalomharcot vívnak a hulladékkal – valóban szükséges-e megtartani. Különös tekintettel arra, hogy a környéken található több olyan üzlet, melynek alapterülete meghaladja a 300 m²-t.

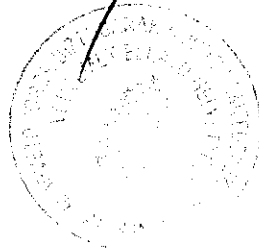
Intézkedés

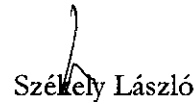
Az Ajb. 32. § (1) bekezdése alapján felkérjük Budapest Főváros Önkormányzata főpolgármesterét, hogy a közgyűlés az FKF Zrt. közreműködésével vizsgálja meg a tárgy szerinti hulladékgyűjtő sziget fenntartása szükségességét és hozza meg a hatáskörébe tartozó döntést.

Budapest, 2018. július 3.

Bándi Gyula

Székely László

